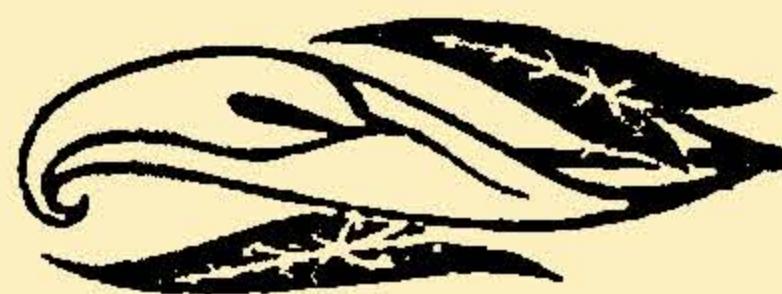

А. Ф. Володський

Панна Штукарка

жарт на три дії.

Ціна 30 цнт.

Нью Йорк 1918.

Коштом і накладом друкарні

Павла Петрова,

157 Іст 4-та улиця, в Нью Йорку, Н. Й.

А. Ф. Володський

PANNA

Панна Штукарка

жарт на три дії.

UKR RES
DUPLICATE

Ціна 30 цнт.

Нью Йорк 1918.

Коштом і накладом друкарні
Павла Петрова,
157 Гест 4-та улиця, в Нью Йорку. Н. Й.

PG

3948

V 525 P3

JUL
5
1983

5 Y E

ОСОБИ.

Лобода Іван Хведорович, старенький панок — хуторянин, недочуває і недобачає. Років 60.

Валентина, його внучка, курсистка.

Устя, наймичка його, літ 45.

Шеляг, городський панок, його приятель, років 55.

Ликерня Іванівна, його жінка.

Гануся }
Маруся } його дочки

Олексій, його син, канцелярист.

Іваненко Григорій Іванович, квартирянин Шеллягів, студент.

Городовий.

Гість.

ДІЯ ПЕРША.

Гарна съвітличка у Лободи. На стінах патрети українських діячів, письменників. Фотографії. На вікнах фіранки. Стіл, канапа, стільці. Старий годинник. Крізь вікна видко село і садки.

Лобода, згодом Устя.

ЯВА 1.

Лобода (визира то в одно то в друге вікно, йде до дверей) Хм... хм... Нема, не видко... Усте, Усте! Де ти там?... Га, га? не чую, йди сюди!.. (Устя входить.) Ну, що, бачила де моя люба внука, Валя? Розшукала, питала людий?...

Устя. А бодай вас, та щоб вас...
22 роки служу я у вас, а такої роботи не зазнала ше.

Лобода. Не таракоти, не бурчи, а кажи мені де моя люба Валичка! Га? бачила? Га, га?

Устя (своє). Хай йому враг, покину я вас зовсім з такою роботою. І біля курчат, і біля гиндичат, і біля собак ваших, щоб вони вам попухли.

Лобода. Собачок моїх не лай .. бо вони країці за людий, ніколи не зрадять

Устя. Хрін їх бери, тільки паскудя... (своє). І біля помосту, і порох щодня підмітай з оцих ваших патретів...

Лобода. Не бурчи, не торохти?
Де Валя?

Устя (своє.) Що дня в череду кози ганяй, та овечата, та свині, потім з череди зустрічай, напувай, а води - ж цебрів з 40 натягай.

Лобода. Та не терзай душі моєї
Кажи, де онука моя?

Устя. А тут ще нова робота. Ганяй по хутори, висолопивши язика, та розшукуй онуку вашу Валентину: не мала баба клопоту, та купила поросся.

Лобода. Кажи мені, куди і коли вона зчезла? Хто бачив?

Устя. Я.

Лобода. Чом же ти мене не розбудила?

Устя. Хиба ви мені казали? Велика біда, коли поїхала верхи у гай, на „Арци”.

Лобода. Верхи на „Арци”. Сама ж баска кобила.

Устя. Не пропаде, вернеться жива.

Лобода. Де ж вона зараз? Де? га, га?

Устя (кричить). У гаю, гриби бере, кажу.

Лобода. Та ти не кричи. Я не глухий, слава Богу, чую.

Устя. Чуєте. То чого ж ви двічі питаете?

Лобода. Йди ти від мене: кара Божа з такою наймичкою!

Устя. Про мене, то я піду. (Йде.)

Лобода. Вернись, торохтилко. Глянь: ото не вона прямує на подвір'я?

Устя. То корова з телицею.

Лобода. З дівицею? якою?

Устя. Телицею! корова з телицею.

Лобода. Тьфу! Не кричи, чую! не глухий. Що мені робить, не сплю спокійно ввесь тиждень, як гостює у мене оця штукарка. Заснеш і верзеться, що або втопилася, або вбито її. І в кого воно таке вродилось? Душа не спокійна. Хто ж мене заспокоїть? Жива моя Вал'я?

Устя. Не бійтесь. Як смерть прийде — то й страшна сувічка не поможе.

Лобода. Спасибі — заспокоїла.

Устя. Нічогісенько не станеться з паночкою, а що чутки йдуть погані — опе не гаразд.

Лобода. Які чутки?

Устя. Ой, паноченьку, цукорню пана Товкача, геть чисто пограбували, зруйнували — казати страшно.

Лобода. Смашно?

Устя. Страшно!.... Як би з вами таке скойло ся — було б не до смаку.

Лобода. Що бо там таке?

Устя. Опевранці пукорню Товка-
ча чисто рознесли...

Цукорнї нема, машини потрошили...

Лобода. Ой, ой ой! обороніть же
мене, мої старі кісточки... Розказуй...

Устя. А все це лихо через оті бу-
мажки, що розкидували і у нас, і по
слободі, як їх оті бумажки — прокли-
нації...

Лобода. Та не тягни, скажи швид-
ше, яснійше!

Устя. Я вам хутенько Учора вран-
ці і увечері — про це казала мені ряба
баба Тетяна, чоловіка її вбито на вій-
ні, вона отут живе біля Семена; учора
ввечері робочі пукорнї зробили митю-
жок.

Лобода. Який утюжок?

Устя. Та ні як його .. Почали чи-
тать митюжок... Ну, збірку здорову,
чи то як би сход, де й можна балакати.

Лобода. Мітині?

Устя. Еге, ге! Мітюг. Почали чи-
тать оті проклинації, а потім побрали

в руки, хто дрючик, а хто кілок, а хто ціпок і почали трощить цукорню. Машини перекрутили, управителеву хату підпалили, у хазяйки синші сунули, соломи полили і асом — тай запалили.

Лобода. Подивись, ніхто не слуха?

Устя (подивилась). Нема нікого!

Лобода. Ідоли! У мене волося до гори полізло!

Устя. Згадали! Чого б то їм до гори лізти. У вас же, хвалити Господа, лисинка.

Лобода. Ну, годі, годі! Ой, ноги так і тримтять.

Устя. Управитель без шапки полетів у город — незабаром прийде військо.

Лобода. Слава Богу!

Устя. А робочі повтікали. Сидять собі та посвистують. Почали їх трусить, шукати цукорю, бо на заводі ні однієї грудочки не покинули. Нема, ну, ні в кого!

Лобода. Нема?

Устя. Нема! Ніби то мовляв, поїли, та погрізли. Стражники з таким повертатись хотіли. Приїхали до колодязя напувати коний. Пють коні воду так смашно, що аж корито гризути — не хотять їхати. Стражники бють коний, а вони іржать та гризути корито, але ж одному стражникові забажалось самому пить води... бо заклопотався бідолаха. Пе воду, аж вона солодка як чай. Ха, з цукором: Увесь значить туди жбурнули. Наш хутір потяг туди з відрами. Там народу як на страстях. Щастіть же, лебедику, і мене. Принесу відро і вас почастую.

Лобода. Божевільна! Дивись мені!

Устя. Оде так! Усі питимуть, а я ні.

Лобода. Не ходи, бо у острог заберуть... Ой, ой, ой! що коїть ся, що робить ся... Дай води. І Валі нема, ох, ох, ох! Трусить мене всього наче лихоманка.

манка.

Устя (у вікно). О, хтось приїхав. Та он де панна — кобилу привязують... (Пишла.)

За кулесами голос Валі: сьпіва веселої.

ЯВА 2.

Лобода і Валя (з грибами).

Валя. І не сором же вам, дідусю, отут у хатах тинятись. (Цілує його.) Гляньте на коло: пташки щебечуть, сонечко сяє — привітно прихиляється і наче манить до себе, і гріє, і веселить скрізь могутне повітря. А пісню жайворонка ви чули? Де там... Ви як таракан який: насупились нагиничели сь. Засьмійтесь, просю вас, засьмійтесь!

Лобода. І в кого ти така вродилася: школлярка чиста, усе б на вигадках, на жартах, на химерах...

Валя. А тож, як ви, дідусю, ха-ха-ха! Ви справді Українець: спитеувесь час на печі і ждете, чи не покладе хто вам у рота галушку, чи пампушку.

Лобода. За тобою, голубочко, не

тільки не заснеш, а здуріеш.

Валя. Дякуйте, дякуйте, що я вас хоч трошки розворушую від довгого сну. Дякуйте, що стали вже хоч хвилюватись.

Лобода. Та як же не хвилюватись? За хлоця одягає ся, комедиї з селянами хочеш грати. гасаєш верхи на баській кобилі... ой, потрощить вона тебе.

Валя. Не потрощить. Коли б ви сіли та поїхали. . ха - ха - ха ! Певно, що й кісточок не познаходили б. За те я поїхала в гай і вернула ся з грибами. Ось повний кошик. Ховайте, дбайте про чорний день. Треба брати власними руками те, що сама природа готує для людей. Ага, до речі, я вас хочу добре і налякати.

Лобода. Лякай: я зараз такий, що хоч за чуба скуби.

Валя. До якої партії ви, дідусю, належите?

Лобода. Га?

Валя. Якої партії ви, дідусю?

Лобода. А-а-а. Я? Я належу до партії М. Х. З.

Валя. Не чула я щось з роду такої партії. Що ж це за партія М. Х. З.

Лобода. Моя хата з краю.

Валя. Ага, сама ширша партія... Скільки у вас десятин землі?

Лобода. 210, а що?

Валя. Хто обробляє?

Лобода. Селяни.

Валя. Попрощайтесь з землею, не бачить вам її, як свого носа.

Лобода. Як? .. мою земельку? мій хутір? мій любий, тихий хутір?... Не лякай!...

Валя. Сьогодня йду на хутір і скликаю мітині!

Лобода (злякав ся.) Га, га,?... М-мітині?... Ой, лихो!...

Валя. І землю вашу розберуть по шматкам. Раю вам тепер же мати про чорний день запас грибів, картоплі, борошна... Сидіть собі та не рипайтесь.

Лобода (ходить за нею слідком). Чи ти не здуріла... Мітині .. віче... Ради Бога, що це ти вигадала проти діда свого рідного .. Серденко, я все зроблю для тебе, тільки ти покинь цю химеру. (Валяходить і сьпіває.) Та не съпівай цього противного маршу, вислухай !

Валя. І слухать не хочу. Скликаю сьогодня мітині

ЯВА 3.

Ті ж і Устя.

Устя Пане, пане! Що його в сьвіті Божому робить.... з сучкою вашою. Ваша любима собачка кісткою вдавилася.

Лобода (не слухає її) Пожалій мене, люба Валичка!

Устя. Що його робить з сучкою?

Лобода. Ти мене вбеш. в домовину живцем покладеш на той сьвіт...

Устя. Пане, пане! У мене горлянка не купована: сучка Диянка!...

Лобода. „Сучка Диянка!” Йди к

бісу... не до поросят свини, коли її патрають.

Валя сьпіваючи пішла у другу кімнату, а Лобода за нею.

Устя. Чи вам позакладало! Диянка вдавила ся. Показились, ей же то Богу! Валя, Лобода входять в другі двері.)

Лобода. Люба, дорога. Не сьпівай, не сьпівай!... Ху-у! У мене піт холдний на носі.

Устя. Що бо мені робить з вашою диянкою. Га?

Лобода. Не стирчи, не базікай, йди!

Устя. А бодай вас, та що б вас ужито головою. (Пішла.)

Лобода (сів.) Ху-у! Перелякала ти мене на смерть. Не роби ти цього, дай спокійно вмерти. Умру — хутір тобі дістанеться. Роби з ним що хочеш, а тепер...

Валя. Страшно?...

Лобода Душа похолола. Води!

Валя. Може побрискати?

Лобода. Не треба.

Валя. Ну, а тепер на добра ніч...
я знову у гай.

Лобода. Не їдь, благаю тебе!

Валя. Що ж ви будете їсти, як землю заберуть?... Нагляділа я силу грибів... Я вільна як вітер, полетю по вільним степам! Аж дух захоплює, коли несе ся на коні! Гай съміє ся, ставки, нивки витають тебе, а поле — оксамит зелений чарують око твоє. Послухати, що шепоче лист в гаю, або промовляє нивка колосиста, це величезна втіха. На добра ніч. (Пішла.)

Лобода (їде до вікна.) Валю! Валю!
Глянь, глянь, поїхала!

ЯВА 4.

Лобода і Устя з мискою і рушником йде через хату.

Лобода. Глянь, глянь, поїхала!

Устя. Поїхала, то нічого, а от боязко, що б нас не спалили.

Лобода. Ой - ой, га? кажи все! ой..

Устя. Не хотіла я вам вчора розказувати, бо на ніч страшно.

Лобода. Кажи, говори!

Устя. Позамикала я ото вчора амбар, льодовню, диваю собі по під загатою, коли чую, щось гомонить під нашим амбарам. Я пригнулась і дух в себе втягла, дивлюсь, аж стойть не то пан не то дяк, волося здорові, здорій борідка.

Лобода. Чув, чув, далі...

Устя. І держить отой пан у руці отую, як її.... що без коня їде собі на двох колесах і не торохтить — сказано — божеське попущеня.

Лобода. Ну і що ж! Може спалить мене хотіли. Не тягни! Землю, мій хутір рідний одняти?...

Устя. Та ні бо, слухайте, про вас нічого; а такі речі казав, що страшно. В'оружіться каже він селянам, на роботи не ставайте! Роздав купу отих бума-жок - проклинаций, — хоч і не казав він, отой пан, чи дяк, але ж думаю, що він богото наробить пожежи. Деж таки, пане голубчику. Сів він верхи на того гаспідського струмента, що на двох колесах, крутне раз, крутне в друге, як

запалає вогонь, я мало не впала, так як блискавка, усе так зразу і освітило ся, прямо хоч голки збираї. А потім як задзвонить, як чкурне — тільки його і бачили. І запремітила я, що у него через плече єнералська лента. Ой, щоб я не встала з цього місця, коли брешу.

Лобода. Намочи рушника водою, приложи на голову.

Устя. Добренько. (Робить.) І снів ся мені сон, страшний сон: ніби то входжу я у вашу съвітличку і бачу: ви лежите у себе на канапі, тільки ви вже не пан, а пані, у сукни дорогій, така грудь повна та товста... і з вусами... їй же то Богу.

Лобода. О Господе, не доведи мене до такого гріха... ой, це не перед добрим.

Устя. Стійте, стійте, наче щось їде. Парою кіньми... Це ваш приятель, пан Шеляг з города. Михайло, ворота швидше, повертай ся.

Лобода. Приймай тут гостий я я

передягну ся і Валі нема, хоч би швидше приїздила (Пішов).

Устя. Оце ще мені морока з отими гостями — чорт їх несе (в двері). Просимо, просимо дорогих гостей.

ЯВА 5.

Шеляг, Ликеря Іванівна, Гануся, Маруся, Олексій і Устя.

Шеляг. Пан дома?

Устя. Доброго здоровля. Дома. Просимо.

Шеляг. Послухай, як тебе.. Устечко. Давно у вас... як чесний, благородний чоловік, давно гостює онука Івана Хведоровича? Він похваляв ся що приїде. Приїхала?

Устя. Приїхала. Живе другий тиждень.

Олексій. А що, гарненька?

Устя. Так як намальована.

Гануся і Маруся. Бльондинка? Брунетка?

Устя. Як кажете?

Маруся і Гануся. Чорнява? Білява?

Устя. Білява. Хороша як сироїжка.

Гануся і Маруся. У якій вона сукни? А шляпка? зонтик, мантилька?

Шеляг. Цитьте, сороки куцохвости!

(Устя пішла. Ликерия Іванівна позіха на всю хату).

Шеляг. Ликерко, як зробилась ти предсідателькою комітету ранених, ще більше стала позіхати, як чесний благородний чоловік.

Ликерия. Та це у мене нервове.

Шеляг. Чули вже, чули.

Гануся і Маруся (розвідають шляпку Валі) Тату, тату, бачите, яка фасонська шляпка, а у мене соломяна і не той фасон.

Шеляг. Замовчіть, справлю.

Ликерия Іванівна (позіха).

Шеляг. Ликерко, вгамуй ся, не скром мене.

Ликерия. Не буду, не буду.

Шеляг. Нервове, знаю, знаю! Ну, Олексію, твоє щастє тут тебе жде. Не до пари тобі наші городянки, як чесний благородний чоловік. Це дворянка вчена. Хутір дістанеться її самій. Розумієш? хе-хе! Глядиж мені, не згедзайся.

Олексій. О! я з'умію вподобатися. Знаю як поводиться з патріотками.

Ликерия (позіха).

Шеляг. Ликерко, Бога побійся.. зауваж, синашу, листи пиши по українськи, значить...

Гануся і Маруся (чепурятися у дзеркала) Тату, скажіть їй, щоб пустила мене попереду. Ні мене.

Шеляг. Лихо мені з вами. Годі чепуритись! Мало дома сварились і тут ще. Хоч би вас швидше заміж збутись, хоч за вола, аби дома не була, як чесний благородний чоловік...

ЯВА 6.

Тіж і Лобода.

Лобода. А - а... Дорогі мої гості, слихом слихать. Давненько, давненько не бачились. Сідайте, як ся маєте?..

Шеляг. Спасибі.

Лобода. А... Олексію! наша молодь, наша надія, наш патріот. Тільки не розумію я, чого тепер кинули моду носить українські сорочки з стрічками.

Олексій. В душі я українець.

Шеляг. Потім того безпечнійше, більше можна і так діла робити. Він у мене страшений патріот.

Гануся. Торік мало не вмер — обів ся вареників.

Маруся. Та пампушок з чосником

Шеляг. Та цитьте, не меліть.

Лобода. Розказуйте: тепер же багато новинок сучасного життя.

(Зупинка, перекашлють ся.)

Шеляг. Жарко щось сьогодня, як чесний благородний чоловік.

Гануся і Маруся. Страсть як припіка. Ужастъ як припіка.

Ликерия Іванівна (позіха.)

Лобода (прислухується). Га, Добре. Ну ѿ слава Богу. (Підходить до Ликерії). Ба жаю вашому комітетови ранених всього доброго. (Жме руку). Усте! А що нема Валі?

Устя (за кулесами). Зараз.

Лобода. Ви, любенькі гості, певно чули...

Шеляг. Чули, чули, що приїхала вчена внука ваша. Цікаво познайомитись, шановний...

ЯВА 7.

Тіж і Устя.

Усі піднялись, побачивши що Устя, сіли.

Устя. Нема, кажу! (пішла).

Шеляг. Так, так!

Лобода. Горе мені з Валею і радість. Скінчила гімназию, побула на курсах, алеж тепер усі вищі школи для неграмотних пустують. то она приїхала

до мене в гості. Оце зараз майнула верхи, по гриби, на баській кобилі. Так і гляди: або понесе, або вбє.

Олексій (занадто ввічливо). Чого вам хвилюватись, шановний Іване Хведоро вичу, нічого не станеться з онукою вашою, коли не помиляюся — Валентиною Михайловою зовуть її? Молода панночка жила весь час у городі, не мала таких втіх, які тут. А тут же гарно, любо! Колись неодмінно приїду до вас і змалюю ваше пожите.

Лобода. Пригадую, пригадую. У вас добре змальована вода і зима.

Шеляг. О, він у нас все малює окрім берези.

Лобода. Через що цікаво б знати?

Олексій. Через те не малюю я берези, що це дерево зовсім не українське

Лобода. Хвалю, хвалю за патріотизм. Так, так любий. Раю вам не вживати нових слів. Кажіть, пишіть так як казав, писав Шевченко, а то як глянеш у газету і рота розсявиш, очі вилупиш.

Наприклад: еволюція, революція, екс проприяція. Навіщо воно нам Українам. Живіть собі тихо - мирно, як жили ранійше.

Олексій. Я поділяю вашу думку.

Шеляг. Поділяй, синку, поділяй. Скачи враже, як пан каже. (Кашляє. Лікера Іванівна позіха). Як урожай, платять аренду?

Лобода. Ой не кажіть, земляче. Оці мені ес-ери, ес-деки, щоб їм і на цім і на тім съвіті. Такий скрут, така біда. А тепер весь час як на вугіллях. Палять, грабують, мітінги всюди позаводили. Становище пана в ці часи гірше ніж миністерське.

Шеляг. Чого вам боятись? Хутір же у вас не родовий, а купований.

Олексій. І гарний, чудовий хутір. Як жаль що нема вашої внучки... А хотілося б глянути на... одним оком.. на хут... на Валентину Михайлівну. Памятаєте, ви нам її привозили років 10

перед цим. Мабуть виросла і не впізнати

Лобода. Там таке гарненьке чортиняtkо - закохаєтесь сразу. Пождіть трохи — вона зараз, скоро.

Олексій. На превеликий жаль — не можна. У нас у казначействі ревізия сум.

Лобода. Приятно бачити такого молодого акуратного чоловіка.

Шеляг. І у мене сьогодня засіданіe, як чесний благор... чоловік в го-родській управі. Я член ревізійної комісії, а до того наймички нема.

Ликерия Іванівна (позіха)

Лобода (слухає). І у вас любенька, засіданіe - розумію. Бажаю вашому ко-мітетови всього доброго.

Шеляг. Щироповажний Іване Хве-доровичу, 20-го ми всі ждемо вас. При-їздіть з онукою вашою. Це буде нам ве-лика честь, як чесний благор.... чоло-вік... незанудитесь. Посыпіваємо, у вінт пограємо. А до того ви гляньте, синок

мій, красунчик... другий чин має. Ми давні знайомі, батьки наші жили в злагоді. Українці.

Лобода. Розумію вас земляче... Гарна у вас думка. Час би і спарувати мою внуку та вашого синка... час, час..

Шеляг. Еге, еге... Спаруємо, поженимо, як чесний благор... Прощайте, сподіваємось 20-го.

Олексій. У двох же.

Лобода. Усте, Гостий проводь. Михайло, ворота..

ЯВА 8.

Тіж і Устя.

Устя. Прощайте, дорогі мої гості.

Шеляг Наймичку знайди нам. Могорича поставлю. Живу, знаєш де? Шеляга мала дитина знає.

Устя. Єсть у мене небога. Добрењко, перекажу.

Шеляг. Прощайте. 20-го. Сподіємось... хе хе! Поженемо, весілля бучне

встругнемо... Ждемо... (Пішли.)

Олексій. Так, у двох же.

Лобода (радіє). Устечко, жених є..

Устя. Кому? мені? У - я з руками і з ногами.

Лобода. Йди ти к бісу, дурновер ха! Онуку заміж віддаю. Годі їй вже пустувати. Га - га?

Устя. Та я мовчу.

Лобода. Мовчиш?... А мені здалося, що ти кажеш мені. Через рік у мене будуть правнуки. Розумієш?.. Ага, біжи ж зараз у гай, скажи Валі, хай зараз вертається.

Устя. Чи я таки здуріла бігти у гай... Може і весілля цого не буде, а я біжи.

Лобода. Михайлови скажи.

Устя. Отак би і сказали. А то чиста халепа. А що б тебе, а бодай тебе в жито головою. (Пішла.)

Валя. (За кулесами:) Усте, на гриби!

Лобода. О, і Валя!

ЯВА 9.

Лобода і Валя.

Валя. Ну, дідусю, ходімо на мітіні!...

Лобода. Стій, стій... Схаменись! не піду я з роду!

Валя. Ви з роду не були на мітін зі? Бідний ви чоловік! Ну, ходімо на мітіні!

Лобода. Візьми отам рушницю і застріль мене краще.

Валя. Жаль мені вас, не збератиму поки що мітініа, а ви за це повинні грati у нас у кумедії старшину.

Лобода. І знов вигадка. Який же з мене артист, коли і зубів нема?...

Валя. Для мене дідусю. (бере книжку) Ну, попробуємо. „Старшина п'яний залишається до московки. Читайте! При сю, пошлуй мене, начальство”.

Лобода. Ну, добре. „Присю, пошлуй мене начальство...”

Валя. Е, не мніть так як дяк; а по пьяному з вогнем.

Лобода. Де я тобі наберу того во гню, пьяного духу. Горівки давно як не пю... Чи скоро скінчать ся мої муки, страждання!... (ходить по хаті). Читай от краще Куліша, Квітку, Шевченка, Котляревського...

Валя. Читала, не раз читала. Да вайте нового.

Лобода. А то комедії якісь затіяла.

Валя. Ну, ну, годі... знаю, що ви колись чудово грали цю роль, а тепер перед „мужиками” стидно. Соромитеся ділусю... Ну, прихиляйтесь до мене, по чинайте... „Присю”...

Лобода Ой, що ти зі зі мною робиш? Не муч мене, дай на старости літ спочити. Не хочу я грati... (розгнівав ся) Що я тобі на посміх здав ся, не хочу я дурнем прикидатись. Не хочу, не буду, не буду, не хочу! (бігає).

Валя. Не хотите?

Лобода. Не хочу!

Валя. Не хотите?...

Лобода. Не хочу, не хочу!...

Валя. Ну, то я мітіні скликаю.

Лобода. Ой, ой... А тебе посадять
Ага!..

Валя. Не посадять, бо дозволено,
а землі у вас одберуть. Ага!

Лобода. Ну, я гратиму. Роби зо
мною що хочеш. (кашляє, обніма). Присю!
Поцілуй.

Валя. Кашляти не можна і не тре
ба. Потім того ви одхиляєтесь — отак
тут написано.

Лободя. А щоб йому руки покор
чило. „Присю! поцілуй!” (хотів одхилитись
падає.) Отак дограв ся.

ЯВА 10.

Тіж і Устя.

Устя. Ха-ха-ха! Що це з паном?

Лобода. Гріхи панські одмовляю.

Устя. А чи не пізно вже? Хе-хе!

Лобода. А-а! Сьміє ся проклята! Настав час такий, що всі ви сьмієтесь над панами. Побачимо ще! Шабля моя з турецької кумпанії і міцна. Забастовщики, революціонери! Підведи. (підводять). Ху-у. Добре побавив ся. Ху... Задурила ти мені голову. (Устя пішла) Гості он у нас були.

Валя. Хто?

Лобода. З города - Шеляги. Жалкували що не застали тебе.

Валя. А нашо я їм здала ся.? Може кондицию?

Лобода. Ні знаєш, знаєш... якби тоби сказати... (не воду.) Знайшов я тоб жениха, молодого Шеляга, Олексія Шеляга.

Вала. Щож так мало? Мені треба не меныш як пана карбованця.

Лобода. Хе-хе! Не пустуй, знаєш хорошун такий, увічливий. Малює, сьпіває, я їх добре знаю. Це завзяті У-

крайнці.

Валя. Мабуть і ходять у чоботах. Ідять сало, плють горівку, гарно промовляють „паляниця” і лають ся як найкраще.

Лобода. Та ні, зовсім не тес.

Валя. А щож? Ходять у сивих шапках, довгих стрічках і всегда сплять.

Лобода. Ху-у! З тобож не зговориш. Кажу - щирі Українці, виплачують „Раду”.

Валя. Через що то ширі?

Лобода. Люблять свій край, цікавляться літературою, театром.

Валя. І лають песи і акторів, а в театр зроду не заглядають.

Лобода. Чи ти замовчиш? Га, га? Може і лають, коли слід. Ну, так от що: 20-го ми їдемо до них. Він губерський секретар, Бог вас благословить а мене не займайте.

Валя (сміх). Схаменіть ся, що ви кажете? Ха-ха! Ой. умру віл сміх.

Ха-ха! Я не бачивши у вічи молодого, не знаючи поглядів, ні душі жениха — і вже засватана, нареченна. Ха-ха-ха! Ну, це може вигадати тільки пан, що боїтъ ся мітінів. Губернська секретарша, ха ха-ха!

Лобода. Не пустуй! (Валя сьміє ся). Не пустуй! Вийдеш заміж, кинеш оці свої жарти, вигадки, мене заспокоїш. Хутір я тобі дарую. Згода? Поїдем?

Валя. На оглядини до пана четвертака?

Лобода. І не до четвертака, а до Шеляга. Він тут у городі проти собору.

Валя. А чого ж вони так швидко поїхали, не підождали молодої? Хоч би зацікавились, хто я, що я...

Лобода. Наймички нема у них та ще й робота на службі...

Валя (подумавши). Дідусю! Бліснула у мене чудова думка.

Лобода. І знов якась видумка, або жарт.

Валя. Я іду на оглядини.

Лобода (щлує її). Ну от і добре. Бог вас благословить, а мене не займайте.

Валя. Тільки я *incognito* - наймичкою.

Лобода. А... Га? як?

Валя. Не дивуйтесь. Наймичкою. Не лякайтесь, коли я прийду до вашого пана золота.

Лобода. Не золота, а Шеляга!

Валя. Ну до Шеляга! Усі навмисно будуть гарно відноситись, бо знатимуть, що я молода. Я поїду туди ніби за наймичку - будуть поводитися просто - натурально. Передягаюсь і гайда у город.

Лобода. Чи ти ще маєш розум? за наймичку. Тебе, інтелігентну особу будуть ганять. Чи ти ж звикла? Яка з тебе наймичка?

Валя. Не заважайте мемі. Я довго не буду. Як що пани Шеляги будуть щиро відноситися - з охотою піду за до-

стойного. Усте!

Лобода. І в кого ти така вдала ся?

Валя. Усте!

ЯВА 11.

Тіж і Устя.

Валя. Давай мені стару одежду.

Устя. О, це мабуть знов кумедия.

Валя. Роздягай ся!

Устя. Що це ви вигадуєте - роздягай ся. Тут же пан, не зручно.

Валя. Давай мені свою корсетку, спідниця єсть у мене поганенька своя..

Устя (екинула). Нате, беріть. (Валя пішла).

Лобода. І в кого воно таке вродило ся. Охо-xo-xo! Бачила?

Устя. Бачила!

Лобода. Ox-xo-xo!

Устя. Oxo-xo-xo!

Лобода. Прямо хоч в домовину лягай! Дай води!...

Устя. (подає воду). Та не пийте стільки, бо водянка буде.

Лободя. Водянка. Вигадай що Ох...

Устя. Ох-хó-хó! Днянку вашу одрятувала - кістку сама витягла...

ЯВА 12.

Тіж і Валя.

Валя (переодягнена з клунком і кітком). Ну, я зовсім готова, рушаю.

Устя. Куди це?

Валя. У наймички до пана Шеляга.

Устя. Ой лише чо. мати Божа, кінець сьвіту. Та вас не дай Боже примусять таку роботу робить, що й носа одвернете. А самовар, а корови, а собаки, та й що казать! .

Лобода. Не їдь, просю тебе, не марай дворянського роду.

Устя. А паспорт де ваш? Ага! Тे-

пер без паспорта все одно, що без язи-
ка. Як би сам янгол на землю злетів -
зар з би присікали ся: „подавай паш
порт, подавай!” Служила у городі —
знаю.

Валя. Давай мені свою бумагу.

Лобода. Що ти вигадуєш?

Устя. Хибаж я і ви сходні. У ме-
не ж написано, що років мені мабуть 23.

Лобода. „23”. Хе-хе! Хиба як не
лічить празників, постів і високотор-
жественних днів. Хе... 23.. Ти не пус-
туй, тебе за підлог у острог заберуть.

Валя. Я і так піду. Скажу, що
скоро привезуть.

Лобода. Я тебе не пустю.

Валя. Не пустете?

Лобода. Не пустю.

Валя. Добре, добре! Тоді я зараз
скликаю мітіні.

Лобода Ой, ой-ой! Ідь ради Бога, їль, тільки не терзай мене.

Валя (траїчно, мало не плаче). Прощайте, любі мої, лихом не згадуйте. (У вікно.) Прощайте і ви нивки колосисті, прощай мій гаю зелененький і хутір пиший, поетичний. Прощайте всі. Може я вас чим скривдила, благаю вас, простіть мене гршну і благословіть в далеку і важку путь!.. (Лобода і Устя голосять.) Не плачте, не сумуйте... Я вас згадуватиму поміж чужих людей... Та цільте, не ревіть!

Лобода (плаче). Зоставай ся з нами Чи яж тобі що, чи або що? Чи я ж тебе скривдив?

Устя (плаче.) Одумайтесь, панночко, чи ми ж вам що, або що? Схаменіться.

Валя. Цільте. Передумала я!

Лобода. Невже?... Ху-у, слава Богу! І в кого ти така вродила ся? Роздягай ся!

Валя. Передумала я.

Лобода. Знаю, що передумала. І хвила Богу.

Валя. Передумала я їхати кіньми, а майну пішки - тут не далеко дві верстви.

Лобода і Устя. О такої! Оце так маєш!

Валя. Прощайте. Сподіваюсь вас 20-го. Ще раз просю вас широко вибачить. Може я вас чим скривдила. Жаль великий жаль покидати вас, але нічого не вдієш. До побачення... Ха-ха-ха!
(пішла).

Лобода і Устя голосять.

Завіса.

ДІЯ ДРУГА.

Праворуч панський будинок. Здалеку сад, горожа. Біля кухні діжка, ночви, глеки то що... Здоровий кущ по середині сцени. Ослінчик. Біля хати стіл, дзиглики. Вечеріє.

ЯВА 1.

Шеляг, Ликерія Іванівна і Олексій.

Ликерія Іванівна позіха, розклада пасиянс, Олексій

і Шеляг курять.

Олексій. Занятія скінчили ся.
Ху як нудно, як сумно.

Шеляг. Еге, нудно. У нас засідання не состоялось. Саме цікаве питання повинно було бути - про налог на собак і ніхто не прийшов. Мало, мало стало цікавости у людей до громадського життя. Поїхали б зараз куди небудь, синку, у ресторан або що.

Олексій. Веселу жіночу кумпанію. По чарчимі, по другій. Ех! А то все політика, політика - обридло.

Шеляг. Обридло, як чесний благородний чоловік.

Ликерия. І я тобі обридла?

Шеляг. Боронь Боже. Я тебе люблю як не знаю (цілув її).

Олексій. Чайку б китайського з ромком.

Шеляг. Потерпи. Нікому настановлять. Напий ся краще води. Сусідка наша лібералка, як сім годин вже до

дому. Неграмотна, а вже за восьми чайовий робочий день. Чорти, лежибоки дармойди, голота безпardonна. Коли б знаття, що засідання не буде - гостювали б собі на хуторі у Івана Хведоровича. А яка у него сливяночка, а яке венгерське. Хе - хе!

Олексій. Жаль, жаль, що не застали ми панни Валентини, жаль що поїхали. Красуня кажуть і саме найголовнійше з монетою. У наш вік красу і гроши разом знайти - все рівно, що з коледжського реєстратора стати дійствительним статським совітником.

Шеляг. Рад, рад за тебе, як чесний благородний чоловік... не забувайте тоді ж і нас старих.

Ликерия Іванівна (позіха).

Шеляг. Вона позіхає. Не чує, що тут йде розмова про щастя сина її, про щастя семї. Йди вже спи, нервове створіння.

Ликерия. Щастя сина - то його

щасття, а мені аби наймичку.

Шеляг. Одно погано, що твоя будуча молода має землю.

Олексій. І я не без того щоб мати і землі, і гроші, алеж хто дасть? Звичайно, коли б моя молода мала грошики, живісенькі грошики - оце булоб краще. Положи собі мовляв у государственний банк і не тужи. Усе одно, що у Бога за пазухою. Ходи та проценти получаї. І земельку мати - ой не кажіть -- принадно. Хутір власний, родовий, будинок старий прадідівський з амбарами, каретнями, льодовнями, салями. Свій виїзд, коні, льокаї, собаки, наймити - от як у пана Лободи. Охота, бенкети у власних гаях, карти, вічні гості - ех, аж голова кругом йде. А остоғидне свій край, обриднуть гості - заложи собі земельку у банк і гайда куди небудь у Ніццу, Карльсбад, чудово, ловко!

Шеляг. Пошли тобі синашу таке щасття. Службу тоді по боку.

Олексій. По-боку! До чого я тут витанцююсь? Наш казначей частенько мені каже: будь я на твоїм місци, я б съвіт перевернув”.

Шеляг. Так, так... Точку знайти, як казав Архименд, тільки не загуби, перервись; а не відпускати Валентини Михайловни. Оженю тебе і дочок своїх можна легше порозіпхать, а то сидять вони та маринують ся.

Олексій (з радощів засьпівав). Торреадор в бой!”

ЯВА 2.

Тіж, Валя і Городовий (за кулісами).

Городовий. Слухай, мамзолька - вот ото кухня, а ето дом господина Шеляга. Кх... кх... (пішов).

Валя (вдає з себе просту селянку, інколи соромить ся). Доброго здоровя, та Боже поможи. А де тут пан Шеляг?

Шеляг. Я.

Вала. Чула, що вам наймичка по-трібна.

Шеляг. А від кого чуда?

Валя. Від Устї, що у пана Лободи, на хутори. Устя моя тітка. Полола я баштан, а тепер нема вже роботи ... Прийшла нанятись, коли ласка ваша.

Шеляг. Глянь, глянь Олексій, який мармеляд.

Олексій. Папаша вгамуйтесь.

Ликерия. Деж ти служила, у яких панів?

Валя. Я нігде. Так більше по баштанах, городах, а інколи допомагала Устї. Прислугувала гостям у пана Лободи.

Ликерия. Страву, обід можеш зварити?

Валя. Просту, не дуже важку, можу. Наварю, бо я й на бензинці... ой що я... на плитї. в печі... борщ, кашу, вареники ..

Шеляг. Ну, то наймай ся. Роботи у нас зовсім мало: в ранці на базар з баринею, щоб у 8 годин мені і синови

самовар був. У 9 кофій пані хозяйші і гостям. Прибрати 7 кімнат, поміст ви терти. У 10 годин самовар постоялцям, дві сьвітлички прибрать. У 11 підтопить і поратись коло страви. У 3 години обід на вісім персон... Що ти очи вилупила, ще не все... Два обіди отнести сусідови, посуду перемить. Дві корови з череди прийдуть, в череду не будеш ганять - єсть хлопчик, напувати коров, подоїти, сїна підмостили, кошару почистити. У 7 г дин самовар вечерний, а потім постіль на ніч, от і всого тільки.

Валя. Ого го, яка сила роботи!

Шеляг. А тиж думала даром пла титиму три карбованці на місяць?

Валя Я широ робитиму, рук не покладаючи, аби управитись.

Шеляг Управи ся. Ну, згодна за три?

Валя. Ціна маленька. Я на башта нії брала 55 копійок у день. Спасибі пан нії Валентині - вона нам поденщикам

надбавила по злоту.

Олексій. Ти знаєш панну Валентину?

Валя. А як же, знаю. Там така спасенна душа, дай Боже здоров'я. Усе пеклується за нас простих - бідолах - сиротят.

Шеляг. Панькається, пяцькається, а потім спалють.

Валя. Ніхто їх не спалить. Вони і - і які хороші!

Шеляг. Ну, то як же... Ціна у нас саме по роботі. А харч, хиба забула? Може ти жереш не в себе. Була у нас недавно - мало вуха не пообідала - розчитав.

Ликерня. Ну, що, згодна?

Валя. Я з охотою, бо їсти треба. Мати хвора з голоду пухне, треба і їй.

Шеляг. Марш на кухню. Сьогодня ти зовсім вільна. Роботу зробила сусідка. А завтра починай. Он де кухня; як тебе - Гапка, чи Секлита?

Валя. Христя.

Шеляг. Гляди ж мені, Христе, щоб не завела собі якого миндруса. У нас дім нравствений.

Валя. Ой, що це ви, хай їм цур.

Олексій. На сірнички. (Дав.) Засувіти свою господу. (Валя пішла).

Шеляг. Ликерочко, йди спати моя голубочка.

Ликерия. Я вже така, що і спати утомила ся. (Бере карти і йде.) Христе, як тебе там... Христе, Христе!.. Че не глуха?...

ЯВА 3.

Тіж і Валя.

Валя. Чого?

Ликерия. Постіль мені! (Пішли.)

Олексій. Папаша, бачили, яка!
Ого-го!

Шеляг. Ой, ой, ой!

Олексій. Очі засліпила. Оце так наймичка Запримітили, які у неї губ-

ки, зубки.

Шеляг. І доказательства. І тут і тут... Фр-р, аж моторошно, аж мороз йде по за шкорою, як чесний благородний чоловік.

Олексій. Да, доложу я вам екзем плярчик.

Шеляг. Зауваж: зауваж, вона нам потрібна. Розпитаємо про твою нареченну, рознюхай про її вдачу, що любить, чого не любить, навіть що єсть, чого не єсть, які думки, а потім ти як яструб - так тонко, політично. Розумієш? Цеж не проста міщеночка, а курсистка. Треба вести себе дипльоматично.

ЯВА 4.

Тіж і Валя.

Олексій. Послухай, як тебе... то знаєш панночку з хутора?

Валя. А як же і бачила і говорила з нею.

Олексій. Красива?

Валя. Хто його знає. У нас кажуть: одному подобається попадя, а

иншому свинячий хрящик. Мені вона до вподоби: а яка щира душа, яка вона сердешна.

Шеляг Ачяка. Будь же практиш ним. Як діло у вас зладнається ся, що б до весії тіля до нотаріюса — розумієш? Земельку їй треба ампоше, а то роздасть отій мужві - і ти будеш голий.

Олексей. Та я здається ся не дурак, щоб на міль сїв, як той рак .. Ні, ні. Ха - ха - ха ! (Валя теж съміється.) І вона съміється ся.

Валя. А як же, съмішно. Ви кажете: не дурак як той рак. Ха - ха ! (Всі съміють ся).

Шеляг. Запамятай деталь: на вуси мотай. На струнах патриотизму грай

Валя. Ха - ха... „Не дурак, як той рак!“ (Всі съміють ся).

ЯВА 5.

Тіж, Гість, Гануся і Маруся.

Шеляг. А - а, Іван Іванович.. Любий наш гостю. Просимо.

Гануся і Маруся. Тату, пустіть мене в театр, зараз малоросийська трупа. Ми хочемо піти. Цікаво. Пустіть нас з Іван Івановичем.

Гість. Сьогодня дуже гарну п'есу виставляють. П'еса сучасного життя, автор відомий драматург.

Шеляг. Якого ви біса йдете туди? Що доброго, гарного дала вам ця спеня? Горівка, съпіви, гопаки, кохання - - гидота - мерзота...

Гість. Помиляєтесь. То було за царя Гороха, а тепер єсть реальні, гарні твори.

Шеляг. Що ви там тямите. Це а-нахронізм. Ну, я розумію, колиб мені, як широму Українпу що колись написав кілька спен з армянського, єрейського і українського життя - дали сезонну контр-марку, по контрмарці я б пішов, а то платить гроші - даремна річ

Гість. Ви не дуже то цікавите. Я ж скажу вам, як вам не дивно буде,

а український театр має виразну фізіономію першого народного, славянського театру з проводом кращих ідеалів сучасного життя, пекучого життя.

Олексій. Що ви там верзете? „Перший славянський, український, перший народний славянський театр”. Я вам таку критику пущу, що від малоросійської драми, буде мокре місце.

Гість. Вольному воля.

Валя. (Пильно слухала). А скажіть: це по простому, по селянському грають? Ой, чула я, казали люди, що гарно.

Шеляг. Ха - ха. І вона з панами балакать. І вона, репанка, у серйозну, критичну розмову. Йди собі до свого стійла, у кухню. Не заважай, як сперечають ся.

Валя. (ішла). Охो - хо - хо !

Гість. Вибачайте - боюсь спізни-тись. Скоро почат к. У мене вже єсть білєт Прощайте. (Пішов).

Гануся. Ай-ай!.. Що ви робите?
Це мій жених. Потеряєте.

Марусяз Опуряється нас. Пустіть в театр. Може він і мене кохає.
Дайте грошей, пустіть.

Шеляг. Нате, нате, не лізьте. Ідіть в театр. Хоч би швидше вас сплатить... як чесний благородний чоловік..
(Дав гроші. Гануся і Маруся побігли. Бє 9 годин. Олексій щось свистить.

Шеляг. Скука.

Олексій. І нудьга.

Шеляг. Нудьга і скука. Піти хиба в клуб?

Олексій. Піти хиба в „Париж“ покатать жовтого в угол, або пірамідку... (мнуться.)

Шеляг. Ні, краще піду снать.. А знаєш, наймичка того...

Олексій. Та годі вам тату, куди вже вам...

Шеляг. І справді нікуди. Алеж у мої годи і побалакать про смашне не

*вредно есть... Піти ж спати.

Ликерия (в хаті) Христе, йди сюди. Ах тиж гаво, забула, нема. Ах ти ж, йди сюди швидше.

ЯВА 6.

Тіж і Валя.

Валя. Йду, йду.

Олексій. Послухай, ти не бачила не знаєш - часто читає книжки панночка, які?

Шеляг. Що ти її питаш. Вона ж неграмотна, темна.

Валя. Ох, горе мое - неграмотна.

Шеляг. Синашу, сходи вранці до Григорія Йосиповича - набери купу ліберальних газет, книжок, щоб Валентина бачила твоє „направленіє”, не забудь.

Ликерия (хаті). Іди бо швидше, Христе!

Валя! Зараз! (Пішла а за нею Шеляг).

Олексій (записує у книжку). Гальстух

Газети, книжки, помада... (Вечерів. За котом пісня. Колоташка).

ЯВА 7.

Олекса і Валя.

Олексій(озираючи). Христечко, душончик, пампончик, що ти зі мною наростила. Хожу як божевільний: в голові замакітрилось .. Твій ясний погляд, ясні оченятка, гнучкий стан, зубки, губки в моїх очах так і стоять.

Валя (злякалася). Ой, Боже мій. Що я чую... Я мужичка...

Олексій. Закохав ся безнадійно, як школляр, як молодий бурсак, як стара дівиця.

Валя. Ой Боже ж мій. (Мало не плаче). І так швидко. Я лякаюсь.

Олексій. Не лякай ся. Люби мене і будеш щаслива. Коли сьогодня не вийдеш на свидання, завтра мене не буде на сьвіті: або повісюсь або не піду на службу.

Валя. Ой, Боже ж мій Боже, що

єго робить. І я буду винна?

Олексій. Ти, ти, ніхто як ти. Тебе судитимуть, скарають, я записку напишу, тебе в Сибір зашлють, у кайдани закують.

Валя. Ой, Боже ж мій Боже. Ой лишечко, як страшно. Що ви зі мною робите? Я ж не винна - пе всі скажуть. Ой, пожалійте мене...

Олексій. Пожаліти. Виходь сьогодня в садок.

Валя. Я боюся. Ви, може, що ліхе думаете. Насміятись хочете з бідної сироти. Може ви кохаєте другу, паночку.

Олексій. Нікого я не хочу кохати. На чорта мені паночки. Ти краща за паночку. Тебе, тебе одну кохаю, - підніми мені папіроску - он де впала.

Валя (підніма папіроску, плаче) Чи я ж вам до пари. Я мужичка, а ви пан. Яких же старостів зашлете, хто ж піде до мене, мужички не грамотної з панів?

Олексій. На чорта мені ті старости. Ми так житимем без старостів.

Валя. Ой, ой, ой! Не чула я щось з роду про таке кохання. Що ви зі мною робите? (плаче.)

Олексій. Не плач, не плач, тише, бо хто почусє. Старі наші не сплять ще. Я ж тебе не бю, а кохаю. Це пекель не кохання, не вийдеш, застрілюсь.

Валя. Паничику, не стріляйтесь, не спокушайте і мене, йдіть собі. Я вся тремтю - боязко.

Олексій. Коли не вийдеш - пропав я, пропадеш і сама. Виходь під куща, як пробє на дзвіниці 10. Не прощайся, виходь.

Валя. Чого?

Олексій. Яка бо ти чудна... побалакаємо про панночку, про тебе... нічого лихого.

Валя. Добре, вийду, тільки не стріляйтесь. (Плаче.)

Олексій (йдучи у хату). Не плач, мо-

я ти... Мало не впав... (Пішов.)

Валя (сміється так, щоби не вибухнути съміхом. За коном чуть пісню. Валя підтягає). Гарна мельодия. Ось я зараз серед житєвою боротьби, серед сучасної дисгармонії. хаоса, людської неправди. Що ж далі буде?.. Добрий, я бачу, гурток, добрі, щирі Українці. Хвалений дідусів гурток.

ЯВА 8.

Валя і Городовий.

Городовий (з за паркану). Кх, кх... Мамзоль, мамзоль.... кх.... позвольте вам представит ся, понаравит ся своею красотою. Служив колись в жандармах а зараз старшой городовой.

Валя. Яке страшне знайомство.

Городовий. Нема нічого страшного. Многія за честь щитають. Кх...

Валя. А я бою ся.

Городовий. Мамзоль, не бойтесь Як глянув я на вас - то забув, що сліжу за нарушенім тишини. Прямо ви

так лізете мені на очи.

Валя. Не вже я вам так уподоба-
лась?

Городовий. Уподобались, єй у-
подобались! Це ясно, як сонце. Уподо-
бались усьо одно, що бакалейщик. Я
вас сильно полюбив.

Валя. Полюбили? А мені страшне
ваше кахання. Такого кохання я все бо-
ялась, а зараз аж тримтю, як згадаю,
спасибі вам за таке кохання.

Городовий. Та я щиро всією ду-
шею. Клянусь вам своєю ігаблею. Вір-
те, по щирости.

Валя О, я знаю вашу щирість.
Хиба я не вірю, що ви можете кохати
нашого брата...

Городовий. Для мене ваш брат-
сама підходяща категорія. У весь живіт
положу за вас.

Валя. Було б дуже съмішно, що б
ви не кохали.

Городовий. Вірте мамзолька (о-

зираєть ся) постойте... Наче хтось ідьоть.
Нї, нема нікого... Собака пробігла...
Вірте: отак і дріжиш усе життя.

Валя. Розумію я вас, розумію.

Городовий. Ви може сумніваєтесь, що я так собі - не люблю вас...

Валя. Вірю.

Городовий. У 10, 11, 12 годин приказуйте, я вільний. Позвольте прийти к вам от сюди і я вам одкрию свою душу.

Вала. Ну, я вже вам ніколи не одкрию, нї за що

Городовий. Помилуйте, многія за честь почитують... кх... кх...

Валя. Многія почитують, а я не хочу.

Городовий. Невже ви мені старшому городовому, гарбуза преподнесете?

Валя. Не знаю що вам і казать.

Городовий. Чим ви рискуєте вийти побалакать?

Валя Ну, добре, вийду у 10 годин
як битимуть часи.

Городовий. До ослончика?

Валя. До ослончика.

Городовий. Кохаю, кохаю, коха-
ю! (пішов).

Валя. Вірю, вірю, вірю! (съмієть ся).
Два гриби у один борщ... Ха - ха - ха!
(Кататашка).

ЯВА 9.

Валя і Устя.

Устя. (З клунком з за хати і листом). Пан
ночко, голубочко, дорога ти наша. На-
те вам пиріжків з мнясом, з вишнями,
ягодами. Їжте, бо може голодні - це ж
не дома. Це я навмисно з хутора. Ось
лист від дідуся вашому панови. Не втер
пів дідуся ваш - завтра приїдуть за ва-
ми. Їжте пиріжки - іще тепленькі. Про-
щайте ж, щоб хто не побачив часом. Ді-
дуясь збирав ся оце зараз їхати по вас,
але ж я одмовила мітюжком, а вони ж
його сильно боять ся. Панночко, поїде-
мо до дому зараз, дідуся заспокоїте, а

то ще не нароком занедужають. Ідемо
годі кумедію робить.

Валя. Постій. Ідея! Чудова дум-
ка!..

Устя. О, я так і знала. Певно ви-
гадка якась.

Валя. Устечко, услужи. Просю те
бе. Сідай от сюди на ослончика, держи
листа на тобі хустку, нічого не кажи
нікому, а тільки отак підкашлюй.

Устя. Ой, що це ви. Може лихе що
вийде.

Валя. Нічого не вийде лихого. Си-
ди собі і підкашлюй, а про мене ані те-
лень, що я панночка. Потім паси листа
хазяїну і гайда до дому. Пощелуй діду-
ся, перекажи, що здорова, що мені тут
поміж ширими Україннями дуже і ду-
же весело.

Устя. Боязко, може битимуть?

Валя. Ні, услужи! За це я тебе та-
кий подарунок утну, що вік дякувати-
меш

Устя. Який же то подарунок?

Валя. Жениха знайду. Дідусь гроший дастъ, приданне буде і женихи порхнуть як на мід.

Устя. Жениха?... Я згодна!

Валя. Сїдай. Як проббє 10 годин, закутай ся, кашляй, а про мене ані теплень.

Устя. Ой, я вже бою ся. Не хочу.

Валя. Не хочеш? Е, не буде ж тобі і жениха.

Устя. Я сїла. (Сїда).

Валя. Дивись же, роби що звеліла. (Пішла у кухню. Устя дріжить. За коном пяненькі голоси). „Та голубчик мой міша і зельоная кришпа”... (Стихло. Бє 10 годин).

ЯВА 10.

Устя і Городовий.

(Городовий перелазить через паркан Устя кашляє.)

Городовий. Єсть. Клюнуло! (Тихо підходить і стає коло Усті).

ЯВА 11.

Тіж і Олексій.

Олексій. Час съвідання бил. (тихо.) Христинько, ти тут? (Устя кашляє.)

Городовий. Наче... посторонні особи. Что ти мовчиш, мамзоль? Соромиш ся? Я люблю тєбя.

Олексій. Якийсь то голос і грубо ватий.

Городовий. (Сів на кінчик, сунеться). Послухайте, мамзоль... Та што ти всю кашляєш?... Простудила ся? Язика нема?... Кх...

Олексій. О, та це ти Христинько?...

Городовий. Хто тут гомонить..
Хороша мамзоль...

Олексій (присіда з другого боку, сунеться) Мое ти серденько, я тебе кохаю. Будь моєю... Ходімо з відціля в садок подалі... Ти мое серце і душа. Мовчиш? Оніміла від щасття, від почуття?... Лю-

Би мене.. (Обніма її, ослінчик тріскається, вони падають. Олексій зачепився за гачок Устинії корсетки і ніяк не одчепиться. Скрикують).

Устя. Ой, ой, оце так, оказия! Ой, лишечко, я не винна. Ось лист від пана Лободи!

ЯВА 12.

Тіж і Валя.

Валя (з лямпою, освітила, біжить до кімнат). Пане, пане! Ратуйте, хто в Бога вірує. Злодії, мошенники!

Устя. Ой, щоб я пропала, я не зло дійка. Я Устя, листа з хутора привезла.

Валя. Ратуйте, ратуйте! Злодії!

Олексій. Чого ти тут стара кочерго опинилася? Та відчепнись ти від мене! От причепилася, як репях.

ЯВА 13.

Тіж, Шеляг з щіткою і Ликерія Іванівна у нічному убранні.

Шеляг. Злодії! А ну підходь, я тебе убю на місті...

Ликерия (Олекейю). Ти з женшиною?.. Ах, ах!...

Олекей. Заспокойтесь, хиба не женщина? Це ж опудало. Ху-у' Непорозуміння.

Устя. Це я, я Устя, а не злодій. Як ви мене налякали. Поночи нічого не видко.

Шеляг. Усте, чого ти тут?

Устя. Нате вам листа від пана Лободи. Вони завтра приїдуть до вас. Уклонилися вам, прощайте! (Пішла).

Ликерия. Ай-ай-ай! Валерянки мерії, нашатирного спирту. Ай, у мене нерви роходилися у край. Ай ведіть мене. (Олекей повів)

Шеляг. А ти городовий чого?

Городовий Вибачайте, з острога втік арештант, то я подумав, чи не скривається ся він отут у бурянах у вас, але ж окроме вас нікого нету. (Перелазить)

Шеляг. Геть пішов! А ти поторо-

ча тільки даремно потурбовала. Злякав ся: думав скажуть „руки вверх!”. Замкни хвіртку, туши вогні. (Пішов).

Валя (съмістъ ся). Ну й публїка!..

З а в і с а.

ДІЯ ТРЕТА.

Обстанова 2-ої дїї

ЯВА 1.

Гість, Маруся і Гануся з альбомом сидять в глубині сцени. Шеляг і Ликерия Іванівна на першому пляні.

Шеляг (дивить ся на годинник). Що воно і доси нема Івана Хведоровича і паночки. Хм... Ликерко, приготуй карти атласні. Винт з гвоздем, коронками, устругнемо на славу.

Ликерия. Христе.

Шеляг. Нема. Послав. Ну й наймичка. Це нам за гріхи послав Господь. Не побула і дня, а вже огризається як піпка собака. Лізе не в своє діло. Слови сказати не можна. (Ликерия позіха). І перед гістыми отак будеш позіхати? Не

вихоль краще. Сором один з тобою. Предсідателька комітету о ранених... Заклопотана пані... позіхаєш, мало не перерве тебе. Знаю, що скажеш нервове, чули. Іди ж, витри стола, карти атласні (Ликерия пішла).

Гануся (підходить до Шеляга). Ви помітили, як Іван Іванович стріля на мене очима. Це мій напевно жених. (Побігла).

Шеляг. Та хоч би вас швидше заміж, а то запліснявісте в Христових невістах.

Маруся. Коли б ви знали, тату, я вам признаюся: Іван Іванович учора мені приснився, а зараз так подивився, наче сказав: „я вас люблю і хоч лусну, а женюсь”.

Шеляг. Обидві разом втьопались як чесний блогородний чоловік... хоч би одної швидше збутись. (До гостя). Спасибі вам Іван Івановичу що забрели до нас. Ось скоро приїде з хутора панок один, познайомитесь, посыпіваєте нам

баском, на гітарі нам пограєте. Чайку поп'єте. Гітарку захопили?

Гість. Гітарка моя чаю не пе.

Шеляг. Ха - ха - ха! Гітарка чаю не пе... Съміхотвор же великий. Ха - ха - ха!

ЯВА 2.

Тіж і Іваненко.

Студийоз старий з окулярами, з борідкою, з купою книжок.

Гануся і Маруся. (Обсідають його). Григорию Івановичу, йдіть до нашого гуртка. Посидьте з нами. Посьпіваємо. Просимо. У нас тенора нема.

Іваненко. Спасибі, немає часу. Дісертацію пишу, а потім на урок треба бігти... Вибачайте. (Пішов.)

Шеляг. Зауважте... Ліберал червоний. Коли цурається людий - ліберал, злосний ліберал, як чесний благородний чоловік... Що ж це гостий нема і наймички чорт ма. Може трапилася яка оказия. (Пішов).

Маруся. Запишіть мені в альбом вірші. Тут єсть богато. Ось наприклад: „Милая моя брюнеточка, ангел, душечка моя, шеколяндная конфетка, ах как я люблю тебя”. Напишіть і ви.

Гість. Та я не зугарен писать вірші. От ускочив.

Гануся. А мені на спомин написав куди кращі вірщі соліст архиерейського хору. Ось: „Что пісать тебі в альбом, удар са лучше в стену лбом, тогда от сельной боле, ты вспомнеш меня по неволе. Ага, черкніть і ви.

Гість. Хай другим разом. Нема настрою. От насідають.

Гануся. В садок ходімте... Там на строю набереться. Посьпіваємо там. А скажіть, правда, у мене красний колір обличя. Куди тобі Марусько!

Маруся. Ну, у мене кращий. У мене такий як у кавалєра. Правда?

Гануся. Неправда. Я краща.

Маруся. Ні, я. Ні, я! Кажіть!

Гість. Ви обидві гарні.

Маруся. А що підобається краще, оперетка, драма?...

Гануся. А може цирк, фантазия, малоросси. Що?

Маруся. Який ви неврастенік. Що вам більш всього подобається ся?

Гість. Спокій, спокій, спокій!

Маруся. Ходімо в садок, поспіваємо краще.

Гість. (зітхнувши.) От причепили ся.
(Пішли. Съпівають.)

ЯВА 3.

Шеляг і Валя з кошиком з за хати.

Шеляг. От наказаніє, от напасть. Дурепа. Де закулки, де сир, де оріхи? Де, потороча!

Валя. Нема. Крамницї по празниках, щоб ци знали, зачинили у три години, а ви мене погнали у четвертої. .

Шеляг. Не бреши, я послав тебе раніш. Гав ловила, жениха шукала.

Валя. Не вашої вдачі. Шукайте вже ви для своїх дочок.

Шеляг. Мовчи. Що я подам гостям твого язика?

Валя. Подавайте свого - він же у вас довгий.

Шеляг. Не огризай ся. Мовчи!

Валя. Я не винна. Заганяли мене як собаку. І те зроби, і того купи, і те прибери, і обід готуй - крамниці слава Богу тим часом і позамикали.

Шеляг. Як слава Богу. Замовчи!

Валя. Ні, я не мовчатиму: вам не зрозуміть того, що й прикащики тежлюди... що й їм треба відпочити. Ви б хотіли, що б люди отак як я, за три карбованці на місяць, зранку до смерку робили, не знали, що то і празник, що то неділенька свята. О, я знаю. Таких як ви богато: раді б на нашій спині сидіти і поганяти, а того не зрозуміють, що кождий хоче свободи...

Шеляг (біжить до паркану). Ціть мені!

Не съмій в моїм добрі язика розпускати
Де ти і он і биралась таких рево поціон-
них поглядів? Я тебе, як чесний благо-
родний чоловік з двору жену, як соба-
ку. Ну й часи! Ну й народ! Грамоти
в івчись, недотепа чортова, а то ж дур-
на зверху...

Валя. Я вас навчу, коли хочете.

Шеляг. Вона мене навчитъ. Ха-ха-
ха! Мовчать! Дурне, безглазде, а вже
про свободи, про землї.

Валя. Не любите правди.. Що ви
кричите? Замість крику подумали б кра-
ще, що ви, ви, пани, робите. Ходите,
гризете голову, лаєтесь. Сьогодня праз-
ник Божий, а вам по горівку бігай, са-
мовари станови. Де це видано...

Шеляг. Якого ж ти черта найма-
ла ся, що у панів всегда роботи.

Валя. Ха-ха-ха! У вас робота!..

Шеляг. Ну, ти мені не съмій базі-
кати. Навчилась там на хутори у пан-
ночки своєї, дивись, щоб не довелось

при всіх свободах за твої промови гострої лозини покуштувати.

Валя. Ну, пього ви вже не діждете
Шеляг. Самовар станови!

Валя. Я до ваших послуг. (Виносить
самовар, виришув. п'є воду і то що)

ЯВА 4.

Тіж і Олексій.

Олексій. Потихше, розпикайте
наймичку, а то ненароком приїдуть на-
ші ліберальні гості і вийде зовсім не
ліберально.

Валя. О-xo-xo!

Шеляг. Через ці свободи життя
нема. Ну й часи!

Олексій. Та буде...

Валя. І не балякайте.

Шеляг. Бачиш? Чуєш? Мовчать!

Олексій. Гляньте на мене: кава-
ліє!

Шеляг. Йосип прекрасний, Бель-
ведер Апольонський.... Держи, синку

її, щоб часом не випорснула. Земельку
її ампоше, до натаріюса...

Валя. Ой... (ставляє самовар)

Олексій. Зубами вчеплю ся, за
зябри візьму.

Шеляг. За зябри! як рибу... Ха-
ха - ха! (рекочуть, Валя теж рекоче.)

Шеляг. Ну, чого воно рекоче? Чо
го? Ха - ха!

Валя. А що ж, плакать?...

Олексій. Не займайте.

Шеляг. Мало не забув. На тобі -
візьми газету „Рада”. Приїде курсист-
ка, покажеш, процитируєш, а то який
з тебе Українець. Помічаю щось - не ту
ди ти гнеш... як чесний благородний чо-
ловік... По правді кажучи, автономія
України - це такий анахронізм, що й ду-
мати не варто про це.

Олексій Змичайно, це така ерун-
да.

Валя (присьпівує). „Ой казала мені
мати тай наказувала”. Ого - го!

Шеляг. Брать треба скрізь, такий вік. От і я посаду маю, а через що :тягну руку за сильними, вдаю з себе широго Українця... Хе · хе · хе! (Олексій і Валя теж сьміють ся.) Ну, чого вона хехекає? Дурна! Тсс... Щось підіхало... Чи не з хутора! (побігли).

Валя. Ого - го! Добра ширість!

ЯВА 5.

Валя і Городовий.

Городовий. Км... Км... Добрий-день, мамзолька!

Валя. А... а. Тілохранитель!

Городовий. І надежний тілохранитель.

Валя. Знаю, знаю, од вас не втеш!

Городовий. Вдивительно! Навіщо від мене тікати. Хиба вже я такий противний?!

Валя. Кому як!

Городовий. Пани дома?

Валя. Дома.

Городовий. Погане діло.

Валя. А то щоб?

Городовий. Штоб, штоб... Кк...

Переліз би до вас і на законном основа-
нії поцілував би.

Валя. Ого!

Городовий. Учора баба поміша-
ла.... Та нічого, ми наверстаємо. По-
звольте мамзолька узнать як вас звуть,
по отечеству і фамелію.

Валя. Зовуть мене Христею, а по
отечеству... я з села.

Городовий. Та не то отечество,
а то друге отечество. По батюшці?

Валя. Христина Михайловна Ков-
басевич.

Городовий. Смашна хвамелія. Я
такої гарненької ковбаски не пробував
ще.

Валя. Подавитесь ви цією ковбас-

кою.

Городовий. Ех, мамзеліка. Єже лішто - то я даже в законний брак.

Валя. Борони мене Боже! Я з глузду ще не з'їхала.

Городовий. Вдивительно. Ну, коли так, то я вас подарунками закидаю. Ви швидко мене полюбите. У мене є всякого добра доволі. Єсь і бакалейні, і алянтерийні і кольоніяльні... и ити в злагоді з добрими людьми, не пропадеш. Км... км... Люблю вас, Христино Михайловно!

Валя. Вірю, тільки йдіть, не стирчіть!

ЯВА 6.

Тіж і Олексій.

Олексій. Ей, ти, слухай! Що ви тут забули. Ти не сьмій до наших наймичок залицятись. Мій обовязок нравственню оберегать челядь. Геть!

Городовий Я могу і уйти. (Пішов)

Олексій. А чякій ласній. Недаром

і вчора він тут тер ся. Може ж ених?

Валя. Хай він вам сказить ся. Я вдруге його бачу лупатого.

Олексій. Перестерігаю вас, Христињко, ви молода, не знаєте сьвіту, не потурайте нікому. (Розглядаючись, съпіває „І по той бік гора”. Слухай, кидай ти цю противну роботу, переїзди сьогодня ж в гостинницю... „І по той бік гора”..

Валя. А що я там робитиму?

Олексій. Нічого, зовсім нічого . „Поміж тими крутими горами”... На ось гроші, і зараз же переїзди... „І по той бік гора”...

Валя. Нічогісенько не розумію...
Гостинниця...

Олексій. Ти чула що небудь про
гражданський брак...

. Валя. А що воно?

Олексій. Цедуже цікава річ. Люблять ся... „І по той бік гора”. Люблять ся молоді особи, от як я скажемо, і ти, голубочко, і живуть як сліб замужним.

Валя. Це б то значить без попа, чи що?

Олексій. Ти вгадала.

Валя. Ой, Боже ж мій Боже. І без попа, і не вінчали, і без старостів... Ой, Боже ж мій Боже! Зроду не чула про такі страховини.

Олексій. Тсс...

Валя. Це ж на тім сьвіті чорти о чи повинікають, гарячу сковороду при мусять лизать... Ой, Боже ж мій Боже!

Олексій. Тсс...

Валя. А панночка з хутора. Я чула, її кохаєте.

Олексій. Панночка, на черта вона мені здалась.

Валя. Ой не брешіть. Піддурюєте ви мене.

Олексій: Божу ся, що нї, не кохаю. Ти краща за всіх панночок. Тсс.. Не плач. Тепер так усі живуть і добре почуваютъ себе. „Поміж тими крутыми

горами”... Персізди зараз, платитиму грэпій, житимеш як пані тая, заживемо гражданським, на, на гроші. Наймичка ти погана, а на вроду краща за панночку.. (підлабузнюється ся.)

Валя.., I по той бік гора і по той бік гора” (бере ломаку). Бачите ви цю ломаку?

Олексій. Бачу.

Валя. Тікайте зараз, бо ця ломака походить по вашій спині.

Олексій. Ти здуріла, я другий чин маю.

Валя. Хоч би і десятий, а битиму і здорово битиму.

Олексій. Ой, не кричи. моя крапельчик, я служу на государственній... дай поцілувать...

Валя. Ой, не лізьте, бо так і морсну по пипі.

Олексій. Та ну бо не дури, годі! (приходь.)

Валя (біжить за ним.) Ей влуплю і ше

кричатиму на ввесь куток. Ач який!

Олексій. Схаменись, я другий
чин маю (вліз ва стіл, обмахується) Напаша,
Маша! Мене бьють, рятуйте!

ЯВА 7.

Тіж і Шеляг.

Шеляг. Що? Чи ти не здуріла?

Валя. Ні, я не здуріла, а що з сином
вашим сталося - то хай вже він вам
скаже. Лізе та лізе.

Олексій. Бреши вона. Я і не ліз
і не думав. Зауважте, стою і бачу, як
вона з Городовим антимонію завела.
Щоб не порочити дворянського роду, я
прогнав, тоді вона з дрючиком за мною.

Валя. Любий паничику, брехун
же з вас здоровий.

Шеляг. У кухню! Ну й наймичка!

Валя. Я піду. Тільки знайте па-
ничику ласкавий, що брехати погано і
в віchi і за очi! Ніякого кохання у ме-
не не було і не буде. Мав бути один,

але ж облизня піймав. (Пішла).

Шеляг. Хтось її навчає. як чесний благородний чоловік... Не інше. Це чи не штуки нашого квартиранта - студийоза, ліберала. Убирала певно його хату, розбалакалась і той певно просвів. З дочками моїми нехоче навіть і балакати, а з паймичкою... конспіне... ліберал...

Олексій. І я так думаю. Покличемо. Він, він навчає.

Шеляг. Треба буде трус зробити. Дуже він мені підзорливий. (Кличе).

Олексій. Йдіть сюди, сюди, Григорію Івановичу. Швидше!

ЯВА 8.

Тіж і Іваненко.

Шеляг і Олексій. Знаєте, що ми вам скажемо... (Іваненко хоче сказати).

Шеляг. Просимо замовчать! Вас не переслухаєш і за ніч. Ви балакучий. Ви маєте великий вплив на нашу наймичку Христю, хоч вона...

Іваненко. І не знаю і не бачив Христі.

Шелляг. Замовчіть! Хоч вона у нас другий день, але тим гірше для вас. Ви її навчаєте.

Олексій. Нацьковуєте проти нас.

Іваненко. Дайте ж слова, тепер же свобод...

Шелляг. Ніякого слова!

Олексій. Мене бути, а я мовчи.

Шелляг. Як чесний благородний чоловік. Ви, ви і просыпішаєте нашу наймичку.

Іваненко. У мене дісертация.

Олексій. Ви зопсували нам наймичку. Я тобі покажу, з ломакою та замною.

Іваненко. Стрівайте, непорозуміння.

Шелляг. Ніякого стрівайте. О, я знаю... ви балакучий.

Іваненко. У мене дісертация.

Шелляг. Вибирайтесь!

Олексій. Шукайте другу кімнату. Ах ти ж магометанка! (пішов.)

Шеляг. Швидше вибирайтесь хоч к чорту в зуби, бо мені з вас, як з ко зла молока! От тепер і за вами слово. (Пішов.)

Іваненко. От тобі і свобода слова

ЯВА 9.

Іваненко і Валя.

Валя (раніш вийшла позираєть ся біля самоваря.) О - хо - хо!

Іваненко. Це ви служите? Ви наймичка?

Валя. Ох, я.

Іваненко. Познакомимось. Скажіть на милость хоч як вас звуть?

Валя. Ох - хо - хо, звуть мене Христею.

Іваненко. Драстуйте і прощайте Христе. Ех, життя, життя. (Пішов.)

Валя. Ой, ой, ой! Що тут койтє ся... Хвалений, щирий гурток.

ЯВА 10.

Валя і Городовий.

Городовий (з клунком). Км.. км...

Валя. Йдіть ви під три чорти!

Городовий. Подарунки візьміть.
Стою на часах і не помічаю безпорядків.

Валя. Тікайте, не буде діла. Чого ви стирчите? Йдіть, бо закричу на ввесь двір. (Понесла у хату самовар.)

Шеляг. Съпівайте, дітки, съпівайтє. Помагай Олексію.

ЯВА 11.

Тіж і Валя.

Валя. Гарна пісня. (Съпіває чудно).

Шеляг (прислухується що съпіває Валя).

Ціть мені! (Пісня обривається). Яке ти маеш право съпівати з панами, га? До своєго стійла? Ну, що ти з нею поробиш?..

Олексій. І воно до панів. Геть!

Валя. Не піду. Чого ви на мене баньки вилупили. Не піду, а ще съпі-

ватиму. (Сіла сьпіває). **Ха - ха!** Мені подобається пісня і нічого не забоюнить мені сьпівачка її. Здивовані. **Ха - ха!** Ли, городяни, не розумієте, що і простому бажається ся потіх. Де ж та рівність, що о яку ви роспинаєтесь.

Шеляг. Бери ти свої манатки і геть з наших очей

Валя. Ой, ой... Не лякайте мене, а то впаду. **Ха - ха!** Велика честь що служу у вас, живу у собачій коморі. А відношення.

Шеляг. Поговори, поговори мені іще, то я тебе, як чесний благородний чоловік прийму.

Валя. Від вас всього можна сподіватись

Шеляг. Забастовщиця голода!

Валя. І дадайте од наших харчів. Прощайте, скоро піду.

Шеляг. К чорту в зуби!

Валя. Їду, йду, ясновельможні пани. (Пишля в кухню і там сьпіває).

Шеляг. Сибірия якась. Не съпівайтъ! Не звертайте уваги, съпівайте - вона божезільна.

Гість. Прощайте і я піду.

Шеляг. А ви куди ж? Чайку почимо. На гітарці нам пограєте. Приїдуть гості, поспіваемо, а то й баса у нас нема.

Гість. Спасибі за ласку. Найміть ви того баса за гроші, а я не можу бути і хвилини у вашому гуртку. Мені соромно, бо ви мізерні люди, наймичку, не вважаєте за людину. (Пішов. Валя гучно заєпивала.)

Шеляг. Що вона з нами робить? Нас пургають ся добрі люди.

Гануся (плаче). Ах ти ж поганка! Що вона наробыла!.. Це мій жених. Не ти, не ти, а я похожа на кавалери!.

Маруся. Це мій жених. Він па ме не більше стріляв очима. Ай-ай! Обмопок, води!..

Гануся. Ай-ай! І зо мною обмо-

рок. (Плачуть). Верніть його, я втоплю
ся! Ай-ай! (голосять) води!

ЯВА 12.

Тіж і Валя.

Валя (з відром). Кого тут розли-
вать? Ха-ха-ха!

Олексій. Ціла катаавазия!

Шеляг. Столпотвореніс вавилон-
ськоє Геть з двору, божевільна! У те-
бе клепок нема, безглузда, геть!

Ганчя і Маруся голосять. Дзвінок.

ЯВА 13.

Тіж, Ликеря з годом Лобода.

Ликеря. Цитте, цитте. Іван
Хведорович.

Шеляг (до дверий). Шановний Іване
Хведоровичу! Уберіть отую Христю.

Олексій. Цить! (Валя пішла.)

Шеляг (і Олексій клопочуть ся біля Лобо-
ди). Де ж панна ваша?

Лобода. Га, га?.. Вона тут зараз!

Шеляг. А ми й жданики поїли Ли-
керко. Чай запарюй. Масла, хліба, за-

куску, вареня, малини, сливок, комітет о ранених. Тъфу! Яблок, грушок, сливяночки наточи.

Лобода. Як же ви тут живете любі?

Шеляг. Працюємо на користь народови, на користь ближньому, як чесний благородний чоловік.

Лобода. От і добре, що працюєте на користь ближньому. Грішний я чоловік. Шість десятків прожив я на сьвіті, а й досі народови нічого не зробив. Приїхала Валя, стрепенула мене, а оці розрухи, всі страховини прямо таки переродили мене. Міркую і так, і сяк, і бачу, що селянам треба допомогти, бо справліж працюють і бідують. А як допомогти, чим допомогти, ей голова кругом йде. Подарувать, самого пустить з торбами, продать за безцінок, не моїм розумом розрішити це пекуче, гажко-питання. А поміч потрібна. Уся надія на наших шановних депутатів. Що то

вони скажуть - я все зроблю.

Олексій. Тільки ради Бога не да руйте зараз землі.

Шегяг. Ані шматка, бо заберуть усе до снаги!

Ликерия (за коном). Христе, тарілки!

ЯВА 5.

Тіж і Валя з тарілками.

Валя. Зараз, зараз! (До Лободи). До брого здоровя, пане! (Пішла.)

Лобода. Хе-ха-хе! Ач, як стріля! яка моргуха! мабуть не одного тут звела з розуму.

Шеляг. Чисте горе з нею. І до вас старого підмощується. А яка грубянка. Стань, синаш, на дверях.

Лобода. Наймички, то вони ко нешне...

Олексій. Нахалка - завела роман з городовим. Ну, я ще розумію з чиновником, а то сором сказати, з городовим Наш дім нравствений.

Шеляг. Ми в ке ї прогнали, т ак
наймички соромлять наш дім дворян-
ський.

Лобода. Прогнали? На скільки я
п знаю вона була чесна.

Шеляг. Щоб вона вам сказилась
Лобода. Сказилась?.. А знаю її
добре. Славна така... Увічлива...

Олексій. Її мало випороть.

Лобода. Випороть?

Гануся і Маруся. Дармоїдка.
Мого жениха прогнала. Ні мого! Не
відай ся!

Олексій. Грубіянка безнравствен-
ная. Де ж це Валентина Михайловна?

Лобода. А ось я її зараз розпита-
ю. Брехня. Не може цього бути. Вален-
тиночка, йди сюди, що ти тут наробы-
ла?

ЯВА 14.

Гік і Валя. Біктий до Лободи, пілув їхого. Всі здивова-
ні. Де хто: Ай - ай - ай!

Лобода. Що я чув?. Га, га?.. Ка-
жи, що ти тут накоїла? Га?

Валя. Ха - ха - ха! Чого ви всі за-
мовкли, наче води у рот набрали? Оце
ваш хвалений щирий гурток. Помили-
ся ви дідусю. Всі добре показали себе
і очорнили. Чого я тут тільки не натер-
пілась - одному Богу звісно було. Ось
перед нами і наречений. Ха - ха - ха! Чо-
го ви злякали ся? Чого в землю очі
свої ясненькі упяли? Не сподівали ся?
Я ж ваша молода. Підійдіть же до мене,
почоломкаємось. Ха - ха - ха! Ну й
не треба!. А почули б ви, що воно ка-
зало - вуха вянуть. Залицяв ся до мене,
гроший давав, гражданським хотів жи-
ти...

Лобода. Ай - ай - ай! Оце так, оце
жених!

Валя. Газету держить у кишени,
щоб на струнах патріотизму погратись
зо мною, у нотаріюса вже й земельку
мою переписав на своє імя. Чуєте діду-
сю, чуєте?

Лобода. Прислухуюсь, прислухуюсь, не глухий!

Валя. А ось і сам хояїн щирий Українель.

Шеляг. Пропав як собака у ярмарку.

Валя. Поневіряв мене, ганяв, як собаку тую. Ані спочину ані втіхи. Україну лає на всі заставки, театра не признає, глувує... чуєте?

Лобода. Чую, не позакладало!

Валя. Ходімо ж подалі від цього широго гуртка. На хутір, дідусю, там повинні ми зажити новим життям. Так далі жити не можно. Прозрійте, там ждуть нас!

Лобода. Так люба, там ждуть нас. Ходім туди.

Валя. Спасибі ж вам за ласку, хліб та сіль!

Лобода. Гріх вам шановні, що водили мене за носа, що так погано пово-

дили ся з моєю надією, з моєю Валичкою. Вона у мене хоч і шустра, але чесна.

Валя. І богацько зараз розвело ся таких щиріх прихильників свого краю, що тільки грають ся на струнах патрійотизму. Мерщій тікаймо з цього міста. На хутір дідусю, на нове справжнє життя, життя на користь любому народові. (Лобода і Валя відходять).

Завіса.

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

Американець, веселий образ в 3 діях
Американський шляхтич образець в 3 діях
Блудний син, образ в 4 діях
Бондарівна, драма в 4 діях, а 5 віделонах
Вихованець, комедия в 3 діях
В іевої темноти, комедия в 3 діях
Дай серца волю, заведе в іеволю, драма в 5 діях
Два домики і одна фіртка, комедия в 1 дії
Душогубка, драма в 4 діях
Жидівка вихреєтка, драма в 5 діях
Замрачений съвіт, драма в 5 діях
Зоря нового життя, комедия в 4 діях
Іцко Сват комедия в 1 дії
Капраль Тимко, мельодрама в 5 діях
Манігура, комедия в 1 дії
Мати наймичка, драма в 4 діях
Мужики аристократи пародий образ в 2 діях
На віднест до Клева, комедия в 3 діях
Наймичка, драма в 5 діях
Наталка Полтавка, комедій-опера в 2 діях
На тихі води, на ясні зори, сцен. образок в 4 діях
Невольник, драма в 5 діях
Не клени, образ в 1 дії
Несчастне кохане, драма в 5 діях
Ой не ходи Грицю, та на вечеринці, драма в 5 діях
Панна Штукарка, комедия в 3 діях
Підгряни. мельодрама в 3 діях
По ревізії, етюд в 1 дії
Простак, комедия в 1 дії
Свекруха, комедия в 3 діях
Соколики, комедия в 4 діях
Страйк сценічний образ в 3 діях
Герновий вінок, або жертви царизму, драма в 4 діях
Украдене пасте, драма в 5 діях
Кіара, драма в 4 діях
Кто вине, драма в 3 діях

Всі замовлення посыльте на адресу:

Всі замовлення посыльте на адресу:

PAUL PETRIW

Printing & Book Store

157 E. 4th St.

New York,